

[Apoloniusz Gliński](#)

Portrety niepospolitych medyków - Jerzy Apoloniusz Gliński

O doktorze Jerzym Apoloniuszu Glińskim nie zapomniano w Łasku, szczególnie o jego zasługach na niwie społecznej. Przez wiele lat prezesował miejscowej straży ogniowej (dziś OSP), służył swoją wiedzą medyczną, jednocześnie starał się poprawić warunki życia mieszkańców, co nie było łatwe w tamtych czasach.

Urodził się 30 kwietnia 1873 r. w Wasylówce, na Kijowszczyźnie, jako syn powstańca 1863 r. Wilhelma i Bronisławy z Gimbutów. Po ukończeniu gimnazjum w Białej Cerkwi rozpoczyna studia medyczne w Uniwersytecie Warszawskim. Już na początku nauki uczestniczy w patriotycznej manifestacji ulicznej dla uczczenia insurekcji kościuszkowskiej, co kończy się aresztowaniem, kilkumiesięcznym więzieniem na Pawiaku i zsyłką na dwa lata do guberni permskiej. Jest to trudny okres dla młodego człowieka.

Po powrocie z zsyłki kontynuuje studia w Dorpacie na tamtejszym uniwersytecie słynącym z wysokiego poziomu nauczania i liberalnej polityki w stosunku do Polaków. W 1899 r. otrzymuje tytuł doktora wszechnauk lekarskich i przyjeżdża do Łasku. Podobnie jak on postępowało wówczas wielu młodych medyków, którzy właśnie na prowincji, gdzie wciąż więcej było znachorów niż z prawdziwego zdarzenia medyków, dostrzegają szansę dla siebie. Zapewne jest w tym odrobina wciąż modnego pozytywizmu, ale młodzieńczej fantazji i patriotyzmu.

W grodzie nad Grabią jako ginekolog prowadzi wolną praktykę, jednocześnie leczy okoliczne rodziny ziemiańskie. Zaborca jednak nie zapomina o swoim poddanym i wysyła go na wojnę rosyjsko-japońską (1904–1905). Młody medyk jest bystrym obserwatorem walk frontowych, które opisuje w korespondencjach nadsyłanych do „Tygodnika Ilustrowanego”.

Gdy po zakończeniu wojny wraca do Łasku, zostaje pomocnikiem lekarza odcinkowego kolei, jednocześnie leczy w miejscowym szpitalu. W 1906 r. obejmuje obowiązki dyrektora tej placówki i pełni je aż do 1916.

Lata do I wojny światowej, a potem okres poprzedzający odzyskanie przez Polskę niepodległości, są czasem wyjątkowej aktywności społecznej medyka. Działa m.in. w Łaskiej Straży Ogniowej powstałej w 1900 r. (to nie przypadek, że w tamtych czasach kilku medyków prezesuje straży!), wygłasza odczyty i referaty w kółkach rolniczych, prawdopodobnie wspiera też działalność patriotyczną mieszkańców. W 1908 r. wybrany

zostaje prezesem straży ogniowej i obowiązki te pełni aż do 1917 r. To za jego prezesury strażacy z Łasku zdobywają drugie miejsce w konkursie sprawnościowym podczas Wystawy Przemysłu i Rolnictwa w Częstochowie, za co otrzymują wielki srebrny medal (1909). Doktor dba też o dzieci i młodzież, urządzając im – chyba po raz pierwszy w dziejach tej miejscowości – lodowisko. Udziela się też towarzysko, zostając ojcem chrzestnym, m.in. przyszłego aktora Zbigniewa Rakowieckiego. W tym czasie w Łasku z małżeństwa z Mieczysławą z Jaroszewskich (1883–1933) na świat przychodzą dwaj jego synowie: Jerzy (ur. 1908) i Jarosław (ur. 1911).

Podczas pobytu w Łasku pasjonuje się też sztuką, wspierając Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie (jeszcze w 1917 r. w dorocznym sprawozdaniu wymieniany jest jako jedyny członek z Łasku).

W październiku 1917 r. Jerzy Gliński zostaje lekarzem powiatowym w Warszawie. W roku następnym pracuje w Dyrekcji Zdrowia Tymczasowej Rady Stanu. Działa też w towarzystwach lekarskich.

W lutym 1921 r. przenosi się do Bydgoszczy, gdzie przy ul. 20 Stycznia nr 20 zakłada prywatną lecznicę chirurgiczno-ginekologiczną i położniczą. I tu podobnie – jak wcześniej w Łasku czy Warszawie – jest aktywnym działaczem m.in. bydgoskiego Związku Lekarzy, współorganizuje Naukowe Bydgoskie Towarzystwo Lekarskie na obwód Nadnotecki. Jako członek władz tego towarzystwa uczestniczy w wielu akcjach na rzecz mieszkańców. Znajduje też czas na pracę społeczną w Polskim Związku Zachodnim, Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół” (jest prezesem jednego z gniazd) i Radzie Artystyczno-Kulturalnej (od 1934).

Gdy wybucha wojna i do Bydgoszczy wkraczą Niemcy, znajduje się na liście osób przeznaczonych do natychmiastowego aresztowania, co potwierdzają odkryte po wojnie, nadpalone podczas niszczenia, oryginalne dokumenty niemieckie. W świetle hitlerowskich planów, jako przedstawiciel miejscowej inteligencji stanowi szczególne zagrożenie dla III Rzeszy. Rozstrzelany zostaje 1 listopada 1939 roku podczas jednej z egzekucji. Miejsce jego pochówku nie jest znane.

Choć minęło kilkadziesiąt lat od opuszczenia Łasku przez doktora J. A. Glińskiego, pozostał po nim w mieście trwały ślad. Jego dom, odkupiony w 1920 r. przez sejmik, przez wiele lat pełnił rolę szpitala.

Ryszard Poradowski

Panaceum 1-2/2021

PS. Autor dziękuje Archiwum Państwowemu w Bydgoszczy za cenną pomoc i udostępnienie materiałów dotyczących J. Glińskiego. Przy opracowaniu biogramu pomocne okazały się też lokalna prasa i materiały poświęcone Łaskiej Straży Ogniowej.